Βουρκωμένοι οι Ιρλανδοί άκουγαν το ινδαλμά τους να εξηγεί ότι, στα ενενήντα του, είναι πια πολύ μεγάλος για να εξασκεί με επιτυχία τα προεδρικά του καθήκοντα. Ήταν 24 Ιουνίου του 1973, όταν ο Έιμον Ντε Βαλέρα ανακοίνωνε την παραίτησή του, χωρίς κανένας να του την έχει ζητήσει.

Συμπλήρωνε στην προεδρία της Δημοκρατίας 16 συνεχή χρόνια, που διαδέχτηκαν τα είκοσι προηγούμενα της συνεχούς πρωθυπουργίας του από το 1937. Και ήταν ο πιο ηλικιωμένος εν ενεργεία πολιτικός του κόσμου. Έζησε άλλα δυο χρόνια σε τιμητική αποστρατεία και πέθανε πλήρης ημερών, στις 28 Αυγούστου του 1975, σε ηλικία 92 χρόνων. Στο πρόσωπό του όσο ζούσε, καθρεφτίζονταν οκτώ αιώνων αγώνες των Ιρλανδών εναντίον της αγγλικής επικυριαρχίας. Ο Ντε Βαλέρα είχε κάνει πράξη την ανεξαρτησία.

Είχε γεννηθεί το 1883 στη Νέα Υόρκη από πατέρα Ισπανό αλλά γρήγορα βρέθηκε στην Ιρλανδία, όπου και σπούδασε. Ήταν πια ένας μορφωμένος 23χρονος φλογερός πατριώτης, όταν στα 1905 ο Γκρίφιθ άλλαξε το όνομα της εφημερίδας του. Τη βάφτισε «Σιν Φέιν» («Εμείς Μόνοι»).

Γύρω από την εφημερίδα «Σιν Φέιν» οργανώθηκαν πολλά στελέχη του αντιαγγλικού αγώνα κι ανάμεσά τους ο Ντε Βαλέρα. Λίγο αργότερα, η συντροφιά είχε μετεξελιχτεί σε εθνικοαπελευθερωτική πολιτική οργάνωση. Η κατάσταση οξυνόταν όλο και πιο πολύ αλλά, από το 1912, άρχισε να παίρνει και τη μορφή εμφύλιας διαμάχης.

Αιτία ένα νομοσχέδιο που παραχωρούσε αυτοδιοίκηση στην Ιρλανδία. Ο λόρδος Κάρσον ξεσήκωσε τους προτεστάντες του Όλστερ (στη Βόρεια Ιρλανδία) εναντίον αυτού του σχεδίου. Οργανώθηκαν στρατιωτικά αποσπάσματα διαμαρτυρομένων. Οι καθολικοί απάντησαν με ένοπλα εθελοντικά σώματα αλλά ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος, που ξέσπασε (1914), οδήγησε τη συζήτηση του νομοσχεδίου σε αναβολή. Ο λόρδος Κάρσον όμως είχε εξελιχθεί σε ηγέτη των προτεσταντών. Το 1915 μπήκε στον κυβερνητικό συνασπισμό της Αγγλίας.

Η, με κυβερνητική κάλυψη, δράση των προτεσταντών εναντίον των καθολικών επιτάχυνε την εξέλιξη των πραγμάτων. Η επανάσταση του Σιν Φέιν ξέσπασε τη Δευτέρα του Πάσχα του 1916 κι ονομάστηκε «Κόκκινο Πάσχα». Ο Έιμον Ντε Βαλέρα ήταν τότε καθηγητής μαθηματικών (από το 1910), μελετητής της αρχαίας γλώσσας και της ιστορίας της

Ιρλανδίας και διοικητής ενός τάγματος επαναστατών. Η Ιρλανδία ανακηρύχθηκε Δημοκρατία με πρόεδρο τον Πατρίκιο Πιρς. Δεν επέζησε.

Η επανάσταση πνίγηκε κι ο Έιμον Ντε Βαλέρα συνελήφθη. Καταδικάστηκε σε θάνατο αλλά η λαϊκή κατακραυγή ανάγκασε τους Άγγλους να μετατρέψουν την ποινή σε ισόβια. Αφέθηκε ελεύθερος το 1917, όταν δόθηκε γενική αμνηστία: Οι Άσκουιθ και Λόυδ Τζορτζ προσπαθούσαν να τα βρουν με το Σιν Φέιν, καθώς εξακολουθούσε αιματηρός ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος. Όταν οι Ιρλανδοί πατριώτες αρνήθηκαν κάθε συμβιβασμό, οι Άγγλοι συνέλαβαν πάλι τον Ντε Βαλέρα (Μάιος του 1918).

Ήταν χρονιά εκλογών. Οι αυτονομιστές κέρδισαν 73 έδρες στην Ιρλανδία. Οι εκλεγμένοι μαζεύτηκαν στο Δουβλίνο, ανακήρυξαν την Ιρλανδία ανεξάρτητη δημοκρατία και εξέλεξαν πρόεδρό της τον ακόμα φυλακισμένο Έιμον Ντε Βαλέρα. Ο νέος ιρλανδικός στρατός, που οργανώθηκε αμέσως, μπήκε κατευθείαν στις μάχες.

Αρχές του 1919, ο Ντε Βαλέρα κατόρθωσε να δραπετεύσει και να διαφύγει στην Αμερική, όπου του επιφυλάχθηκε θερμή υποδοχή. Ο αγγλοϊρλανδικός πόλεμος συνεχιζόταν ως το 1921, οπότε οι Άγγλοι πρότειναν να ανακηρυχθεί η Ιρλανδία «αυτόνομο τμήμα της Βρετανικής αυτοκρατορίας». Το Σιν Φέιν αρνήθηκε κατηγορηματικά. Ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις.

Ένας 31χρονος τότε μαχητής και πολιτικός κάθισε στο τραπέζι απέναντι από τους Άγγλους και διεύθυνε την ιρλανδική αποστολή. Λεγόταν Μάικλ Κόλινς και ήταν το «γελαστό παιδί» της Ιρλανδίας. Τον Δεκέμβριο του 1921, όταν οι διαπραγματεύσεις έληξαν, ξεπηδούσε το «Ελεύθερο Ιρλανδικό Κράτος υπό την κυριαρχία του βασιλέως της Αγγλίας».

Ξέσπασε εμφύλιος που διάρκεσε δύο χρόνια. Το «γελαστό παιδί», ο Μάικλ Κόλινς, δολοφονήθηκε το 1922. Ο Ντε Βαλέρα, που είχε ήδη επιστρέψει, μετέτρεψε το Σιν Φέιν σε κόμμα (1924) και συνέχισε τον αγώνα για πλήρη απαλλαγή της πατρίδας του από την Αγγλία. Στα 1932, έγινε υπουργός Εξωτερικών. Στα 1937, πρωθυπουργός. Ήταν η χρονιά της οριστικής ρήξης κάθε δεσμού με την Αγγλία, καθώς δημιουργήθηκε το ανεξάρτητο κράτος του Έιρε που αποχώρησε από τη βρετανική κοινοπολιτεία. Στα 1948, καταργήθηκε και το τελευταίο προνόμιο του Άγγλου βασιλιά: Να υπογράφει τα διαπιστευτήρια των Ιρλανδών διπλωματών.

Το Όλστερ (Β. Ιρλανδία) παρέμεινε εγγλέζικο έδαφος, διχασμένο και αιματοκυλισμένο. Ο IPA (Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός) ανέλαβε να συνεχίσει τον ένοπλο αγώνα με το Σιν Φέιν πολιτική του πτέρυγα. Οι καιροί, όμως, έχουν πια αλλάξει.

Ο ΄Ειμον Ντε Βαλέρα εκλεγόταν συνεχώς πρωθυπουργός ως το 1957, οπότε ανακηρύχτηκε πρόεδρος της Δημοκρατίας. Παραιτήθηκε το 1973, στα ενενήντα του. Πέθανε το 1975. Είκοσι χρόνια αργότερα, ο IPA σταμάτησε τη δράση του. Στις 11 Δεκεμβρίου του 1997, ο τότε αρχηγός του Σιν Φέιν περνούσε την πόρτα της αγγλικής πρωθυπουργικής κατοικίας, στην Ντάουνινγκ Στριτ 10, και χαιρετούσε τον πρωθυπουργό της Αγγλίας, Τόνι Μπλερ. Ο αμέσως προηγούμενος που είχε πράξει κάτι ανάλογο, ήταν ο Μάικλ Κόλινς, τον Δεκέμβριο του 1921, με την υπογραφή της συνθήκης.

Στις 23 Μαΐου του 1998, με συντριπτική πλειοψηφία, οι Ιρλανδοί τάχθηκαν υπέρ των ειρηνευτικών συνομιλιών για τον τερματισμό της μακραίωνης διαμάχης καθολικών - προτεσταντών: Σε παράλληλα δημοψηφίσματα, οι κάτοικοι της Βόρειας Ιρλανδίας είπαν «ναι» με ποσοστό 71% και της δημοκρατίας του Έιρε με 95%.

Επτά χρόνια αργότερα, στα 2005, ο IPA κατέθεσε τα όπλα, δηλώνοντας ότι τερματίζει την ένοπλη επαναστατική του δράση. Όμως, η απόφαση αυτή δεν ήταν ομόφωνη. Διαφωνούντες που αποσχίσθηκαν, δημιούργησαν ανεξάρτητες ένοπλες ομάδες, δυο από αυτές, ο «Αληθινός IPA» και ο «IPA συνέχεια», χτύπησαν στις 8 και στις 10 Μαρτίου αντίστοιχα. Σκότωσαν δυο Βρετανούς στρατιώτες ο πρώτος και έναν αστυνομικό ο δεύτερος.

(Έθνος, 24.6.1999) (τελευταία επεξεργασία, 15.3.2009)